

מסורת הש"ס

(א) ס"א ולמה נקרא שם אורים ותומים אורים שמשמרים את דבריהם תומים שמשמרים את דבריהם ע"כ בימות ע"ב; (ב) מן דרך אין וזמא (ג, ב); (ד) מן דבר אין ע"כ; (ה) ד"ה אלמנו נהגם ר"ת אלא א"ת בעל שמו וע"ש; (ו) סנהדרין דף נ"ח; (ז) ג"ז ע"כ וטעה דף לו; (ח) ג"ז ע"כ וטעה דף לו; (ט) וי"כ"ה בערוך ערך אהרן; (י) וע"כ מפורש סנהדרין טו: ד"ה ואהרן;

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מלך וכו' ל"ל שעבר של שלמה עשר ולמה"ת גייה ארבעה עשר: (ב) ד"ה שהיה מלכים וכו' מלכים את בני אר: (ג) ד"ה לולא וכו' נניב ה' בארץ ישראל כבר טרודני: (ד) ד"ה נראה וכו' שאלו לארץ בני ישראל: (ה) ד"ה לרעים היו ישראל ליעשה: (ו) ד"ה לימרו טו: ליעור דלמר עד סוף;

לעוי רש"י

ושטידור' רישטודור' אן שליה.

מוסף רש"י

בניהו בן יהוידע זה סנהדרין. שהיה מופלג כבודו וכל הפלתי. הוא נתעלה מזה וקודם היה להם ומסקנן קמא איתר בתר בנייה, ש"ת איתר היינו כרמי ופלמי (שם). כרמי שבחוביהם דבריהם. תומכין דגרים לאומנותן (שם) מאי קרא. דכתיב עליו על מנתו על דוד ומקלו לוד שמנו, לכפי אשתי שטר, על מעורר השיר ולא נשאר מלכים שמשטר קודם ומעוררן (שם). לראות בטוב ד'. הלך שאל רש"י (שם). שמה יגרום החטא. לך את ירא שמה מהשתמתי מתקליהם (וי"ג): (מללמלמל) חטא יגרום לי להספק ביד עשו (בראשית לב י"א). ראייתם להם היו ישראל ליעשה להם בס. עלנות מרוע על כחם על מלכי בני (שם). (שם) חצ' חסות (לו) ולא היו משפעתים מלמלת חטא (שם). אלא שגרום החטא חטא על שאלו בנימי ע"כ ראשון ונער עליהם שלא עלה בראשם כדמית (שם) א' (ג) בני כסם מכל עמו (סוטה שם).

רבינו חננאל

ומקשינן היכי קארינן דרוד נפשה חסיד, ד תצות לילה יושב ומנמנס כסות אית; במסכת סוכה ב"ב הישן (דף כז) אמר רב אסור לארע לישן ביום יתו משית הסוס אמר אבוי שינתיה זמר כרוב רב כו' דר' כרוד מלך ישראל דודו כוסוסא דוסוי שיתין נישמי. תא דאמר (רב) [א]תא היא אין הבור ממלחיה מתפרש לך מהיה דברך הוראה מקום (דף ט) דתניא בשעה ששקש הקב"ה להביא מכול לעולם נטל ב' כוכבים מכימה והביא מכול לעולם וכשקש לתסמם נטל ב' כוכבים מיעשו ממנה והורצק לישול ב' כוכבים מעל המלחן ולהו אהרן כוכב מלחיה ומלחיה שנת מיה דחבין הוא פירושה שהבור אה חתור לחובי העפר שיעילת ממנו אינו ממלא אותו אלא צריך להוסיף פער אחר און ב' כוכבים שיעלנו ממנה והורצק לישול ב' כוכבים מעל המלחן ולהו נתכוננו העם באמרו לדוד המלך אין הבור ממלחא מחוליהו תשובה לדברי שאמר להם לכו התפרנסו זה מזה כלומר כן אין מספיק לנו מה שאנו נוהגים זה מזה אלא צריכין אנו תוספת מקום אחר מיד אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד:

בניהו בן יהוידע זה סנהדרין. שהיה מופלג כבודו וכל הפלתי. הוא נתעלה מזה וקודם היה להם ומסקנן קמא איתר בתר בנייה, ש"ת איתר היינו כרמי ופלמי (שם). כרמי שבחוביהם דבריהם. תומכין דגרים לאומנותן (שם) מאי קרא. דכתיב עליו על מנתו על דוד ומקלו לוד שמנו, לכפי אשתי שטר, על מעורר השיר ולא נשאר מלכים שמשטר קודם ומעוררן (שם). לראות בטוב ד'. הלך שאל רש"י (שם). שמה יגרום החטא. לך את ירא שמה מהשתמתי מתקליהם (וי"ג): (מללמלמל) חטא יגרום לי להספק ביד עשו (בראשית לב י"א). ראייתם להם היו ישראל ליעשה להם בס. עלנות מרוע על כחם על מלכי בני (שם). (שם) חצ' חסות (לו) ולא היו משפעתים מלמלת חטא (שם). אלא שגרום החטא חטא על שאלו בנימי ע"כ ראשון ונער עליהם שלא עלה בראשם כדמית (שם) א' (ג) בני כסם מכל עמו (סוטה שם).

בניהו בן יהוידע זה סנהדרין. שהיה מופלג כבודו וכל הפלתי. הוא נתעלה מזה וקודם היה להם ומסקנן קמא איתר בתר בנייה, ש"ת איתר היינו כרמי ופלמי (שם). כרמי שבחוביהם דבריהם. תומכין דגרים לאומנותן (שם) מאי קרא. דכתיב עליו על מנתו על דוד ומקלו לוד שמנו, לכפי אשתי שטר, על מעורר השיר ולא נשאר מלכים שמשטר קודם ומעוררן (שם). לראות בטוב ד'. הלך שאל רש"י (שם). שמה יגרום החטא. לך את ירא שמה מהשתמתי מתקליהם (וי"ג): (מללמלמל) חטא יגרום לי להספק ביד עשו (בראשית לב י"א). ראייתם להם היו ישראל ליעשה להם בס. עלנות מרוע על כחם על מלכי בני (שם). (שם) חצ' חסות (לו) ולא היו משפעתים מלמלת חטא (שם). אלא שגרום החטא חטא על שאלו בנימי ע"כ ראשון ונער עליהם שלא עלה בראשם כדמית (שם) א' (ג) בני כסם מכל עמו (סוטה שם).

ד. תורה אור השלם

מאימתי פרק ראשון ברכות

בניהו זה סנהדרין. מסבאל אומר כן. אצטר אלו אורים ותומים וכן הוא אומר ובניהו בן יהוידע על הכרמי ועל הפלמי כלומר היה קודם להם אה כן אורים ותומים היו אחר בנייה. א"כ אצטר שהזכר אחר בנייה היינו אורים ותומים כך פירש רש"י. ומימא לפירושו ששיטא דלפניו כה"ה היה בימי דוד שלא היה כהן אחר שכולם נהרגו בנוו עיר הכהנים ולמה נריך ראה עליה. ועוד לגינסת הקונטרס בנייה בן יהוידע אין זה הפסוק בשום מקום. לך (מפרש) [גרים] רציו מס כדאי (בדה"א כ"י) ו' ואחרי אחתופלי יהוידע בן בנייה זה הסנהדרין וכן הוא אומר נבניהו בנייה על הכרמי ועל הפלמי ופי ר"ת דכתיב ופלמי היינו סנהדרין שורמין דבריהם לאמתן ופלמי שמופלאים כצורה כמו מופלג שצנתי דין. וא"ת היכי פשיט יהוידע בן בנייה מנלה מקום אציו היה זה היכי דאציו היה מנסה דרין גם הוא היה מנסה? וקודא

תתבדה ותאחו רב אשי אמר בפלגא אורתא דתליסר נגהי ארברס הוה קאי והכי קאמר משה לישראל אמר הקב"ה למחר כחצות הלילה כי האינדא אני יוצא בתוך מצרים: 3 לרוד שמרה נפשי כי חסיד אני לוי ור' יצחק חד אמר כן אמר דוד לפני הקב"ה רבוננו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני 4 חצות לילה אקום להודות לך ואיך כך אמר דוד לפני הקב"ה רבוננו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה ולא עוד אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבשת רבי ואומר לו מפיבשת רבי יפה דנתי יפה חייבתי יפה זכיתי יפה מהרתי יפה טמאתי ולא בושתי א"ר יהושע בריה דרב אידי מאי קרא 5 ואדרבה בעדותך נגד מלכים ולא אבוש תנא לא מפיבשת שמו אלא איש 6 בשת שמו ולמה נקרא שמו מפיבשת שהיה מבייש פני דוד בהלכה לפיכך זכה דוד ויצא ממנו כלאב וא"ר יוחנן לא כלאב שמו אלא דניאל שמו ולמה נקרא שמו כלאב שהיה מכלים פני מפיבשת בהלכה ועליו אמר שלמה בחכמתו 6 בני אם חכם לך ישמח לבי גם אני ואומר 7 חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר. ודוד מי קרי לנפשיה חסיד והכתיב 8 לולא האמנתי לראות כבוב ה' בארץ חיים ותנא משמיה דרבי יוסי למה נקוד על לולא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מובטח אני כך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו שמתא 9 יגרום החטא 10 ויירא יעקב בר אידי ר' יעקב בר אידי רמי כתיב 9 והנה אנכי עמך ושמתך בכל אשר תלך וכתבי יעבור עם זו קנית עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שנייה מכאן אמרו חכמים ראוים היו ישראל ליעשות להם גם בימי עזרא בדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרום החטא: והכ"א עד חצות: חכמים מכאן סבירא להו אי כרבי אליעזר סבירא להו לימרו כרבי אליעזר ואי

רבינו ודרין היום עומד אמר לו ר' מאיר אני איני סובר כדעתך בבין השמשות אלא כי העת שאותה קוריהו בין השמשות הוא אצילי אינא) ודאי יום שאין בו ספק ומותר לטבול בו ואני סובר בבין השמשות כדעתו של ר' יוסי שהוא כהרף עין וכן אפטר לעמוד עליו ואל תשיבני אתה מדרך הדעת שלך כי איני סובר כדברך אלא כו' יוסי אתי סובר ולפיכך אמרת משעה שהכהנים נטבלין ופסקינן הליכא (שבת פ"ג הל' י) יהודה לענין שבת לחומר ואמר יוסי לענין תרומה דלא אכלי בהני עד דנפיק בין השמשות דכו' יוסי לחומר נמי: (דף ט) ונו רבנן מפי ג' דברים י' ותופק לי משום מויקח בחרי מכלל דתי' לא מוקף לולא ותיא מפרשת בפרק כיעד מברכין על הפירות (דף ט) דתי' לאחד נראה ומיק' לשנים נראה ואינו מוקף אלא אם כן יתה אותו המקום קבוע למויקח צריכין לחוש להם ואפי' בחרי בדאמרי' בדיבכתא דמויק' ושמה שאמרו אי בחרי ותיא נמי ליכא זה הדבר בניי ויחיד קבוע הוא בהן ואפי' אין הוא עשיר כדאמר (שם) אמר רב יהודה אמר שמואל לאו שני אנשים והואיל (והשנים) [והן שנים] מותר להן להתיר עם האשה כי החשר מסתלק מבניהו אלא אם כן היו פרוצים כי הפרצין ר' יודא חסיד, ד תצות לילה יושב ומנמנס כסות אית; במסכת סוכה ב"ב הישן (דף כז) אמר רב אסור לארע לישן ביום יתו משית הסוס אמר אבוי שינתיה זמר כרוב רב כו' דר' כרוד מלך ישראל דודו כוסוסא דוסוי שיתין נישמי. תא דאמר (רב) [א]תא היא אין הבור ממלחיה מתפרש לך מהיה דברך הוראה מקום (דף ט) דתניא בשעה ששקש הקב"ה להביא מכול לעולם נטל ב' כוכבים מכימה והביא מכול לעולם וכשקש לתסמם נטל ב' כוכבים מיעשו ממנה והורצק לישול ב' כוכבים מעל המלחן ולהו אהרן כוכב מלחיה ומלחיה שנת מיה דחבין הוא פירושה שהבור אה חתור לחובי העפר שיעילת ממנו אינו ממלא אותו אלא צריך להוסיף פער אחר און ב' כוכבים שיעלנו ממנה והורצק לישול ב' כוכבים מעל המלחן ולהו נתכוננו העם באמרו לדוד המלך אין הבור ממלחא מחוליהו תשובה לדברי שאמר להם לכו התפרנסו זה מזה כלומר כן אין מספיק לנו מה שאנו נוהגים זה מזה אלא צריכין אנו תוספת מקום אחר מיד אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד: